

הפסוק

להניחם עד חשון מפני שחדש תשרי מרובה במועדות ע"ש.

והנני יוסיף לגדל ולחזק טעם זה במ"ש בילקוט סוף סדר פנחס א"ר לוי בכל חדש וחדש בקש הקב"ה ליתן מועד לישראל בניסן נתן להם באייר נתן להם פסח קטן בסיון נתן להם בתמוז היה בדעתו ליתן להם מועד גדול ועשו העגל ובטלו אב אלול ובא תשרי ופרע להם ר"ה כיפוי וסוכות אמר הקב"ה לאתרים הוא פורע ושליו אינו נוטל תן לו יומו ביום השמיני עצרת תהיה לכם עכ"ל. ויתכן כי להראות שאנו שמחים במועדות שהחזירם לנו שפרא באנפי גאוני הדורות שלא ליפול ע"ס החדש להורות גילת ורנן על חזרת המועדות שאבדנו. ובשמחת החג אינו ניכר פרט זה כי גם שמרבים שמחה נראה שהוא על החג. לכן תקנו שלא ליפול ע"פ ע"ס החדש כדאמרן ודוק הטב.

ג ומה שהקשה כת"ר על דברי הטור א"ח סי' תרכ"ט שכתב ענפי תאנה ובהם תאנים זמורות ובהם ענבים אם פסולתם מרובה על האוכל אז האוכל בטל ומסככין בהם ואם האוכל מרובה על הפסולת אין מסככין בהם עכ"ל ואמאי שינה מלשון הש"ס בבריתא דתני אם פסולת מרובה על האוכל כשרה ואם לאו פסולה וכיוצא בזה כתב הרמב"ם פ"ה. ותו דמלשון הטור שכתב ואם האוכל מרובה על הפסולת אין מסככין בהם משמע דדוקא כשהאוכל מרובה אין מסככין הא מחצה על מחצה מסככין. ומלשון הש"ס דתני ואם לאו פסולה מוכח דמחצה על מחצה אין מסככין עכ"ד כת"ר.

והאר"ש תענה עינך לנכח יביטו דהרא"ש בפסקיו הביא לשון הבריתא כמ"ש הטור וכן כתוב בקצור פסקי הרא"ש. ומוכח דהכי גריס הרא"ש בגמ'. והרמב"ם גריס בש"ס כנסחא דקמן. וכבר ידוע דכמה זמני אשתכח לראשונים דיש להם גירסאות ונסחאות אחרות וא"כ ל"ק על הטור דהוא גריס כגירסת אביו הוא הרא"ש. ומיהו יש להרגיש קצת על מרן בבית יוסף שעל דברי הטור צדיק עת"ק נסחת הגמ' דקמן ולא יע"ר דגירסת הרא"ש והטור נסח

ב ואשר שאלת דהמנהג הוא שלא ליפול על פניהם ממוצאי יה"כ עד אחר ר"ח חשון ומרן בשלחנו הטהור כתב בסי' קל"א דאין נופלים על פניהם בכל חדש ניסן ולא בין יה"כ לסוכות ומשמע דאחר אסרו חג סוכות נופלים ע"פ ע"כ דברי כת"ר.

זאת אשיב אל לבי ואור עיני. הנה הרב פר"ח כתב שם סי' קל"א וז"ל ולא בין יה"כ לסוכות לאו דוקא אלא כל חדש תשרי עכ"ל ובמטו מיניה דמר דמוכח מדבריו דכתב זה בעד מרן ז"ל ולשון מרן כנגדו דדייק לו' כל חדש ניסן ולא בין יה"כ לסוכות ומוכח בהדיא דאחר אסרו חג הסוכות נע"פ. ותו דימים שבין יה"כ לסוכות טעמא רבא איכא דהן ימים שנבנה בית המקדש כמ"ש בבית יוסף. ומה הלשון לאו דוקא בענין זה. והנראה הוא שדעת מרן כן הוא דיפלו ע"פ אחר א"ח סוכות. אמנם נהגו שאין נופלים ע"פ כל החדש ממוצאי יה"כ עד סוף החדש.

ואל תתמה על זה איך נהגו שלא כדעת מרן ז"ל ובפרט בארץ ישראל דמארי דאתרא הוא. דע דאשכחן כי האי גוונא בא"ה סי' ס"ב דין ט' שכתב דאין צריך כוס אחר לשבע ברכות וכן פשט המנהג. ועינינו הרואות דהמנהג בארץ ישראל ובארץ מצרים להצריך כוס אחר לשבע ברכות. וכיוצא בזה כתב מרן בגט דנהגו לכתוב בנפשיכי בשני יודין ובעה"ק צפת בזמן מרן נהגו לכתוב ביוד אחד וכמ"ש הרב המוסמך מהר"ם גלאנטי ז"ל בתשובותיו סי' ו' וסי' קכ"ד וכתב שם דשאל למרן עצמו על זה. והשיבו אם כך נהגו לא ישנו המנהג ע"ש והרי אפי' בדבר שמרן כתב שכך נהגו המנהג בהפך. ויתכן שלרוב קדושתו וטרדת לימודו לא דקדק וסבר שהמנהג כך ואינו כן. והוא הדין בזה שהמנהג היה מקדם שלא ליפול ממוצאי יה"כ ע"ס תשרי ומרן אגב דטריד בגירסיה ומשפטיו עם ישראל לא שת לבו בעת ההיא.

ואולם טעם למנהג שלא ליפול ע"ס החדש כבר הרב שיירי כנה"ג האריך בזה בצדדין וצידי צדדין ועד אחרון מייתי מדברי מרן בב"י סי' תצ"ב שנתן טעם לג' תעניות שנהגו באשכנז